

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**ФУНКЦІОНАЛЬНО— СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОДАЛЬНИХ
ЧАСТОК У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студента групи Пкит 12-20

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Швець Вероніки Віталіївни

Науковий керівник:

викл. Сидельнікова О.А.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Загальні теоретичні засади дослідження китайської мови.....	5
1.1. Загальна характеристика та словотвір у китайській мові.....	5
1.2. Сучасна китайська мова: лексика та фонетика.....	10
Висновки до Розділу 1.....	19
Розділ 2. Дослідження модальних значень та темпоральності в сучасній китайській мові.....	20
2.1. Модальні значення у китайській мові.....	20
2.2. Вираження минулого, теперішнього та майбутнього часів у сучасній китайській мові.....	28
Висновки до Розділу 2	37
Висновки.....	38
论文摘要.....	40
Список використаних джерел	41

ВСТУП

Кожна національна культура має свої традиції, обряди, звичаї та вірування. До них відносяться уявлення про будову Всесвіту, ставлення до навколишнього світу, сприйняття часу і простору. Як відомо, специфічні особливості кожної країни відображаються в її мові, літературі та художніх текстах.

При перекладі тексту, наприклад, коли потрібно передати суть твору, можуть виникати різні невідповідності, пов'язані з різним часом у різних країнах. Це ситуація, в якій можна прийняти рішення наступним чином

Отже, для того, щоб зрозуміти суть літературного тексту, не втративши його оригінальності, необхідно вміти правильно його перекладати. У цьому контексті необхідно вивчити, проаналізувати та виявити протиріччя в різних категоріях.

Що стосується китайської мови, то її значення в сучасному суспільстві важко переоцінити. Способи словотворення в китайській мові відрізняються від звичних для європейського читача через іншу лінгвістичну організацію.

Загальновідомо, що словотвір відбувається за різними моделями та схемами, які розрізняють за різними ознаками. Ця складна система розгалужень дозволяє нам зрозуміти етимологію слів і знайти необхідний переклад, не вдаючись до словників та інших джерел інформації, якими рясніє епоха високих технологій. Добре розуміння етимології значно полегшує процес перекладу.

Відмінності в методах і стандартах дослідження, а також зовнішні та внутрішні фактори розвитку мови, а також її динамікою та безперервною еволюцією, значно ускладнюють часто умовну реконструкцію хронологічних поділів китайської мови. Тому обрані дати не слід розуміти як

межі відповідних періодів або як точні дати початку і кінця мовних змін. Водночас роботи європейських і китайських лінгвістів з еволюційної історії китайських підсистем закладають підвалини для подальших діахронічних досліджень китайської мови та простеження безперервного і поступового розвитку всіх систем китайської мови від 16 століття до н.е. до наших днів.

Актуальність теми зумовлена розвитком китайської мови та лінгвістики в Китаї, необхідністю проведення порівнянь між китайською та європейськими мовами, а також повним розумінням структури та особливостей словотвору китайської мови.

Метою роботи є систематизація та аналіз китайського словотвору та його особливостей у порівнянні з європейськими мовами.

Об'єктом дослідження є темпоральність та модальність у сучасній китайській мові.

Предметом дослідження є словотвір та проблематика китайської мови загалом.

Методи дослідження: метод суцільної вибірки, метод доменного моделювання, функціональний метод, метод компонентного аналізу, контекстуальний метод.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Загальна характеристика та словотвір у китайській мові

Китайська мова належить до китайсько-тибетської мовної сім'ї і є офіційною мовою Китайської Народної Республіки, Тайваню та Сінгапуру. За останніми оцінками, китайською розмовляють 1,8 мільярда людей.

Китайська писемність - ієрогліфічна, кожен ієрогліф позначає окремий склад. Загальна кількість китайських ієрогліфів перевищує 40 000.

Більшість з них зустрічаються лише в залишках класичної китайської літератури; китайця, який знає 1 500 ієрогліфів, можна вважати таким, що має низький рівень освіти. Для читання газет і неспеціалізованої літератури та журналів достатньо 3 000 ієрогліфів. У деяких віддалених районах Китаю ієрогліфи досі не можна ні писати, ні читати.

Наразі існує два типи китайських ієрогліфів: Спрощені ієрогліфи, які прийняті в материковому Китаї, і традиційні ієрогліфи, які використовуються в країнах, де китайська мова є офіційною або розмовною мовою, наприклад, на Тайвані.

Існує сім діалектів китайської мови: Північний (найпоширеніший, яким розмовляють понад 800 мільйонів людей), У, Сян, Хань, Хакка, Ей і Мінь.

Кожен діалект відрізняється фонологією (діалекти пов'язані регулярними звуковими відповідниками, які ускладнюють спілкування між ними), лексикою і деякими граматичними особливостями, але базова граматики і словниковий запас однакові.

Засобом спілкування між носіями різних діалектів є стандартна китайська мова, яку в Китаї називають мандаринською (путунхуа), мова Піднебесної, яка також є державною мовою в інших країнах, де розмовляють

державною мовою. У надзвичайних ситуаціях спілкування здійснюється шляхом написання ієрогліфів на папері або малювання ієрогліфів у повітрі руками.

Письмова мова базується на північних діалектах. Фонетичною нормою в Китаї є пекінська вимова.

Китайські приголосні та голосні організовані в обмежену кількість фіксованих складів. Путунхуа має 414 складів і 1 324 тони (путунхуа має чотири тони, які розрізняють органи чуття, а кожен склад має від двох до чотирьох тонів).

Поділ на склади є морфологічно значущим, оскільки кожен склад є морфемою, або звуковою оболонкою простого слова. Морфеми зазвичай односкладові.

Старі односкладові частини слова не є синтаксично незалежними і вживаються лише як компоненти складних або похідних слів. Слова з двома складами (з двома морфемами) зазвичай переважають. З розвитком термінології слова з більш ніж двома складами стають все більш поширеними.

Прямі запозичення дуже рідкісні в китайській мові, але семантичні запозичення часто використовуються і утворюють "кальки".

При аналізі явищ китайської мови, як і в інших мовах, бажано виокремлювати морфеми - мовні одиниці, менші за слова, як найменші частини слова, що мають певне значення, але позбавлені синтаксичної самостійності. Однак для розуміння особливостей китайської мови необхідно (і це дуже важливо) мати на увазі, що важко провести чітку межу між знаковими морфемами і словами, оскільки в китайській мові дуже мало знакових морфем, які не функціонують як односкладові слова.

Деякі морфеми використовуються як самостійні мовні одиниці за певних синтаксичних умов і набувають статусу односкладових слів, хоча зазвичай вони не мають самостійної мовної функції.

Деякі морфеми (особливо односкладові слова в архаїчних мовах) втратили здатність до синтаксичного самостійного вживання, але цілком вільно функціонують як самостійні слова в реченнях.

Загалом словотвір як розділ мовознавства є відносно молодого наукою. Тому його місце в системі мовознавства ще не є чітко визначеним.

Словотвір розглядають або як розділ лексикографії, або як розділ граматики. Крім того, словотвір іноді розглядають як самостійну дисципліну, хоча він тісно пов'язаний з граматиною та лексикографією.

У китайській словотвірній системі дуже важливу роль відіграють лексико-семантичні групи складних слів, утворених за допомогою словоскладання, тоді як основна вага словотвору морфологічними способами для утворення афіксальних слів не є дуже важливою або значущою. Тому словотвір китайської мови більше пов'язаний з лексикологією, ніж з такими розділами, як граматики.

Словотвір - це розділ лексикографії, який вивчає типи словотвору і містить відомості про виробництво слів у певній мові. Проаналізувавши наведену вище інформацію, можна з упевненістю сказати, що словотвір - це механізм, за допомогою якого в мові утворюються іменникові одиниці.

Окремо слід зупинитися на словозміні, яка є важливою темою в китайській мові. Тому що теми скорочення та транспозиції неможливо повністю зрозуміти, не знаючи про фіксацію в китайській мові, і всі ці теми є частиною дуже широкої та важливої теми "словотворення в китайській мові".

Спочатку дозвольте мені пояснити про самі афікси. Афіксація - це спосіб словотвору, при якому афікс приєднується до семантичної морфеми.

Афіксація є другим за значенням способом словотвору в сучасній китайській словотвірній системі. Хоча сфера застосування афіксації значно вужча, ніж у словоскладання, афіксація відіграє важливу роль і повинна розглядатися як один з основних способів словотвору. Афіксація і словотвір є пограничними явищами. Афікс - це формальна морфема, що додається до семантичної морфemi (кореня). У китайській мові, як і в інших мовах, афікси є результатом перетворення значущих слів на їх складові, словотворчі морфemi. Добре відомо, що повнозначне слово поступово втрачає своє значення, перш ніж стати суфіксом. Афікси мають абстрактне граматичне значення і не мають такого предметного значення слова.

Префікс утворюється шляхом додавання префікса, за яким слідує семантична морфема. Префікс - це морфема, що додається до попередньої лексичної основи.

Основна граматична функція префікса - орієнтувати новий лексичний елемент у певній лексико-граматичній категорії, тобто встановлювати його категоріальну приналежність.

Префікси утворюються шляхом додавання основної морфemi та суфікса. Суфікс - це додаткова морфема, яка при додаванні стоїть поруч з коренем слова.

Китайська мова характеризується невеликою кількістю як морфологічних, так і словотворчих суфіксів. Однак наявність значної кількості так званих напівафіксів свідчить про те, що суфіксація як спосіб словотвору в сучасній китайській мові перебуває в інтенсивному розвитку.

Подвоєння - спосіб словотвору, суть якого полягає в подвоєнні важливої морфemi або синтезі двох однакових морфem.

У китайській мові існує два випадки: у першому випадку словотвір призводить до створення лексики з новим значенням.

У другому випадку редуплікація призводить до утворення двох морфемних варіантів відповідного слова, таким чином представляючи спеціалізоване використання слова.

Лексичну одиницю, що виникла в результаті редуплікації, можна розглядати як редупліковане (подвоєне) слово або редуплікацію. Зазвичай це слово, що складається з двох морфем.

Перший тип редуплікованого слова є лише фонологічно редуплікованим. З точки зору значення, ці слова фактично мають нове значення. Вони майже не мають семантичного зв'язку з початковим складом. Другий тип дубльованих слів здебільшого містить терміни спорідненості.

Повторювані слова не відіграють важливої ролі в китайській словотвірній системі. Повторення є периферійною частиною словника, і їхня кількість обмежена невеликою кількістю словникових статей.

1.2. Сучасна китайська мова: лексика та фонетика

З точки зору морфологічних процесів, вставка, редуплікація та словоскладання залишаються дуже поширеними способами.

Сучасні китайські слова, серед яких словотвір, як і раніше є, мабуть, найважливішим етапом розвитку мови. Деякі з найпоширеніших префіксів у сучасній китайській мові.

Найпоширеніші та найзвичніші вирази Лао Чжан, сяо виражають почуття близькості або знайомства з молодими людьми (наприклад, 小张). Додавання префікса "дай" до кількісних числівників використовується для утворення порядкових чисел, таких як перший для першого, п'ятий для п'ятого тощо.

Суфікс "儿", який виник за часів династії Тан, зберігає свої зменшувально-пестливі функції в сучасній китайській мові. Він функціонує як зменшувальний суфікс для іменників.

Однак у більшості випадків суфікс 儿 виконує повністю формальну функцію, наприклад, у слові 电影儿.

На значення слова це не впливає. Морфема '儿' також використовується в таких значеннях для розрізнення відтінків значення в окремих словах: 火星 -火星儿 іскра тощо.

Сучасна китайська мова також характеризується появою нових суфіксів, таких як hua (подібний до -ize та -ization в англійській мові) у таких

словах, як 现代化, 近代化, 简单化 (подібний до -ology в англійській мові) у таких словах, як 数学, 音系学 та 地质学 .

Повторення також досить поширене в сучасній китайській мові. Іменники, прикметники, дієслова та лічильні слова можуть подвоюватися. Часто подвоюються терміни спорідненості: 妈妈, 弟弟 - молодший брат, 叔叔(брат батька) тощо.

Подвоєння прикметників використовується в стилістичних цілях для посилення експресії: 红红 - 红红的红. 2-складові прикметники можуть подвоюватися двома способами, залежно від вихідної морфеми, від якої вони утворені: 简单 - AAVV для прикметників на зразок 简单, 冰凉 - 冰

Cool - 冰凉 - крижаний; зимовий. Подвоєння дієслів показує, що дія коротка або вимагає роздумів: 看看 - 你看看此. 2-складові дієслова також можуть подвоюватися, зазвичай за зразком AVAV (讨论讨论 tāolùn, обговорювати), дійсно, деякі дієслова в китайській мові можуть бути подвоєні, щоб надати більшу емпфузу або виразити повторення дії. Це може бути відображенням інтенсивності або тривалості процесу. Схожий шаблон подвоєння використовується і в інших двоскладових дієсловах, наприклад, "研究" (yánjiū, досліджувати) і "观察" (guānchá, спостерігати).

Внаслідок загальної тенденції сучасної китайської мови до дисилабізації все більше і більше слів утворюються шляхом складання. Дивлячись на внутрішню структуру складних іменників та дієслів у сучасній китайській мові, близько 90% складних іменників мають іменниковий

компонент з правого боку (наприклад, вулкан), і близько 85% складних дієслів мають дієслівний компонент з лівого боку (наприклад, 示威示威).

Словниковий склад мови є відображенням способу життя суспільства загалом і ступеня його культурної, наукової та технологічної розвиненості зокрема. Порівняно з ранніми роками свого розвитку, сучасна китайська мова значно розширила свій словниковий запас, додавши багато слів, що відображають сучасні наукові та технологічні досягнення.

Впровадження марксизму і комунізму в Китаї в 1910-х роках призвело до появи багатьох нових слів, пов'язаних з комунізмом, таких як 资本主义, 生产力, 殖民地, 植民地, 帝國主义, 帝国主義, 机会主义, 思维思考, 唯物主义, та ін. Як згадувалося вище, транслітерація загалом не популярна в китайській мові.

Однак, хоча вона не поширена в китайській мові, вона все ще використовується сьогодні (наприклад, 臉書, 谷歌, 可口可乐). Транслітерація 德谟 克拉西 демократія з часом замінюється семантичним перекладом демократія.

Неологізми та запозичення з'явилися в сучасній китайській мові найчастіше. Найбільша кількість неологізмів і запозичень у сучасній китайській мові з'явилася з 1978 року, коли почалася політика "реформ і відкритості".

Коріння китайських слів відображає не лише значення, але й звучання запозичених слів. Деякі запозичені односкладові слова утворюють послідовність. Наприклад, корінь 吧 бар входить до складу слів 网吧 інтернет-бар, 咖啡吧 кав'ярня.

Деякі неологізми періоду "реформ і відкритості" потрапили на материк з китайської мови з Тайваню та Гонконгу. На той час слова, пов'язані з інформаційними технологіями, фінансами та соціально-політичною сферою, були вже досить поширеними[7]. Запозичені діалектизми, сленгові вирази, якими користується молодь, і слова, що використовуються для позначення повсякденної дійсності. Наприклад, запозичене з Гонконгу слово 扎 (англ. jar) використовується на материку у таких виразах, як 扎啤 фільтроване пиво, розливне пиво, 巴士 bus (англ. bus).

Інтенсивний контакт з англійською мовою, в тому числі через Інтернет, призвів до незвичного явища в китайській мові. Так звані "字母词" (字母词) - латинські абрєвіатури іноземного або китайського походження, або західні абрєвіатури, такі як WTO World Trade Organization (замість справжньої китайської World Trade Organization), HSK Chinese Proficiency Test for Foreigners (абрєвіатура HSK 汉语水平考试), OK good, OK (хороший, позитивний, хороший 卡拉OK караоке, X light рентгенівський промінь і т. д.), сучасні китайські 字母词 (字母词). Західні абрєвіатури, такі як 卡拉拉OK Karaoke, DVD 机DVD 机DVD-плеєр, X light X ray тощо, набули широкого поширення в різних сферах життя сучасного Китаю, замінивши такі запозичення, як справжні китайські 好, 好的, 可以) і змішане написання 卡拉拉OK Karaoke, DVD 机DVD-плеєр, X light X ray тощо.

Окрім неологізмів та запозичень із західних мов, створених для перекладу західних понять, сучасна китайська мова також містить багато елементів класичної китайської мови, теплої та гостинної. Багато з цих елементів є усталеними виразами та чотирискладовими ідіомами чен,

запозиченими зі стародавніх текстів. Веньські слова досі використовуються в офіційних текстах.

Наприклад, літературний модифікатор 之, веньянський модифікатор, часто використовується зі стилістичною метою в академічних та офіційних текстах замість його сучасного китайського еквівалента 的 (див. 汉语语的演变 і 汉语之演变 Розвиток китайської мови).

Таким чином, хоча сучасна китайська мова постійно розвивається, вона ніколи не втрачає зв'язку з традиційною китайською культурою. Щоб зрозуміти всі тонкощі формування та функціонування нової китайської мови, іноді необхідно знати первісне значення морфем, які її складають.

Старокитайські сучасні діалекти та піджини, тобто креолізовані мови, що сформувалися в районах з високою взаємодією з іншими етнічними групами, також часто відрізняються від офіційної норми і потребують окремого вивчення, але, тим не менш, є важливою частиною розвитку сучасної китайської мови.

У вузькому сенсі "класична китайська" означає писемну китайську мову від династії Чжоу до династії Хань. Класична китайська (古文) - це мова суджень і дискурсів класичних творів (《论语》), Середньої Юнги (《中庸》), Да Сюе (《大学》), Мен Цзи (《孟子》) та ранніх історичних пам'яток, (《国語》), коментарі Цзо (《左传》) та аналіз періоду Воюючих держав (《战国策》). Подальші імітації цього класичного стилю в літературі та офіційних документах з 3-го століття до початку 20-го століття отримали назву "літературної китайської мови" (文言文, також 文理). Різниця між

класичною та літературною китайською не була предметом дискусій серед китайських науковців. Це письмова інтерпретація розмовної мови.

До 20-го століття буньянг використовувався лише для офіційних документів освічених і правлячих класів, тоді як байва функціонувала як неформальна мова спілкування. Так само закріпилася відмінність між "високою мовою" еліти та напіваристократії і менш офіційною та розмовною "білою мовою".

"Низька мова", що використовується у повсякденному спілкуванні, в лінгвістиці називається диглосією.

Лінгвіст Чарльз Фергюсон, який ввів термін "диглосія" у 1959 році, описує поділ китайської мови на класичну та розмовну, що тривав понад тисячу років, як найбільшу з відомих диглосій.

Дивлячись на функції письмового веньяна та розмовного байхуа в історії китайської мови, можна зробити висновок, що їхній розподіл є типовим для функцій Н та L у диглосії. У класичній диглосії Н-мова є засобом вираження елегантних і витончених думок, засобом письма, а також письмовим варіантом мови, яка не визнається рідною жодною демографічною групою. Усі ці визначення чудово описують писемну мову буньян, яку викладали протягом майже 2 000 років, і її викладали в приватних закладах, вона ніким не була визнана рідною мовою і нею не розмовляли в повсякденному житті чи в жодній громаді.

Н базується на застиглій архаїчній мові, майже не змінений жодним суспільним консенсусом. Класична китайська мова, автентична історія періоду Воюючих держав, формувалася в цих умовах, і письменники пізніше продовжували наслідувати граматику і лексику цього раннього літературного стилю, надаючи письмовій мові архаїчного присмаку, а розмовна мова того періоду був цілком окремим і незалежним розвитком.

Основні риси класичної китайської мови:

- Односкладова. Класична китайська мова, особливо в її ранні періоди

На етапі свого розвитку вона в основному працювала з такою лексикою.

Односкладова лексика, на відміну від багатоскладової лексики сучасної китайської мови. Це пояснюється тим, що класична китайська мова розвинулася з давньокитайської писемної мови (1766 р. до н.е. - 220 р. н.е.), яка мала складнішу фонологічну структуру, ніж інші етапи розвитку мови.

- Трансформація частин мови Класична китайська відрізняється від багатьох інших мов тим, що багато слів у ній можуть мати незвичне вживання, а кожна частина мови може функціонувати як майже будь-який член речення.

- Граматична структура речення. Класична китайська мова здебільшого зберігає всі граматичні особливості, притаманні давньокитайській мові. Найхарактернішою особливістю речень класичної китайської мови є те, що вони будуються за схемою підмет-присудок-прямий додаток (SVO).

- Підрахунок слів На відміну від сучасної китайської мови, класична китайська мова, як правило, не має лічилки. За числівником або вказівним займенником слідує прямий об'єкт.

- Система спеціальних особових займенників.

Сучасна китайська мова має 35 суфіксів. Новокитайська схема римування дещо спрощена в сучасній китайській мові. Наприклад, рими [uɔn] та [uaŋ] були об'єднані, а [iu] було змінено на [y]. Рими з кінцевим носовим сонантом *m* зникли. У більшості випадків вони були об'єднані в рими з носовим кінцевим приголосним *n* за часів династії Мін.

Ще однією особливістю сучасної китайської фонетики та фонології є ерозія ("ретрофлексний фінал", який іноді також називають "фонологічною зміною r") змінюється додаванням морфеми ㄌ (ретрофлексний фінал), яка не утворює самостійного складу, а поєднується з попереднім складом. Це явище охоплює відносно велику кількість слів у пекінському діалекті та різні слова в багатьох інших північних діалектах і суперечить не лише правилу "склад = морфема", а й правилу "кожному складу в ієрогліфі відповідає лише один ієрогліф". Склади зливаються в один глухий склад з двома складами, що пишуться двома літерами. У путунхуа вилучення завжди менш виражене, ніж у пекінській вимові. В останні роки кількість вилучених слів у нормативних словниках на материку також значно зменшилася.

Особливості розвитку тональної системи сучасної китайської мови виражається у зміні властивостей одного тону при поєднанні з іншим тоном. У лінгвістиці така зміна позиції тону називається тональною модуляцією або гріттоном.

Найпоширенішим прикладом цього є 你好(nǐ hǎo) означає "привіт" або "доброго дня". Слово "你" (nǐ) означає "ти" і має третій тон, а слово "好" (hǎo) означає "добре" і також має третій тон. Але ми змінюємо третій тон в слові "你" (nǐ) на другий тон для полегшення вимови. Зміна тону у слові "你" (nǐ) допомагає плавніше переходити до наступного слова "好" (hǎo), яке залишається з третім тоном. Таке прилипання тонів сприяє більш природному і зручному вимовлянню фрази.

Важко визначити, чи відбулася позиційна тональна зміна в середньо-чи новокитайській мові. Однак у сучасних китайських діалектах, особливо південних, піщані тони з досить складною системою тонального аранжування досить поширені.

Поява нейтральних тонів 轻声 (також званих легкими, укороченими, пентатонічними та нульовими тонами) є ще одним важливим морфологічним процесом у сучасній китайській фонетиці. Зазвичай він відбувається в кінці слова і вимовляється коротше і менше, ніж попередній склад. У цьому випадку під час транскрипції над вкороченим тоном не ставиться модулятор.

Це явище нейтрального тону не зустрічається в багатьох південних діалектах сучасної китайської мови.

Висновки до Розділу 1

Китайська мова належить до китайсько-тибетської мовної сім'ї і є офіційною мовою Китайської Народної Республіки, Тайваню та Сінгапуру. Існують два типи китайських ієрогліфів: спрощені ієрогліфи, які використовуються в материковому Китаї, і традиційні ієрогліфи, які використовуються на Тайвані та в інших країнах.

Китайська мова має сім діалектів, але спілкування між носіями різних діалектів здійснюється за допомогою стандартної китайської мови, яку називають мандаринською. Поділ на склади є морфологічно значущим, і кожен склад є морфемою простого слова. У китайській мові важко провести чітку межу між знаковими морфемами і словами, оскільки дуже мало знакових морфем, які не функціонують як односкладові слова.

У китайській мові словотвір щільно пов'язаний з лексикологією, і відбувається за допомогою лексико-семантичних груп складних слів та афіксації. Хоча афіксація є другим за значенням способом словотвору в сучасній китайській мові, у ній також поширені суфікси та напівафікси. Подвоєння морфем використовується для створення слів з новим значенням.

Сучасна китайська мова продовжує розвиватися, але не втрачає зв'язку зі своєю традиційною культурою. Вона збагачується новими словами, які відображають наукові, технологічні та соціальні досягнення сучасного суспільства. У мові спостерігаються різні морфологічні процеси, такі як використання префіксів та суфіксів для утворення слів, повторення слів з метою посилення експресії та складання слів. Запозичення з інших мов, особливо англійської, також впливають на розвиток китайської мови. Також варто зазначити, що деякі елементи класичної китайської мови зберігаються і використовуються в офіційних та академічних текстах. Вивчення цих морфологічних та лексичних особливостей допомагає краще розуміти сучасну китайську мову.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МОДАЛЬНИХ ЗНАЧЕНЬ ТА ТЕМПОРАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Модальні значення у китайській мові

Категорія модальності належить до основних і центральних лінгвістичних категорій, відображених у різних мовах. Модальність по відношенню до мовця - це комплекс категорій, що характеризують відношення між змістом висловлювання і дійсністю. Лінгвістична модальність як одна з базових категорій, що встановлює зв'язок між реченнями, тобто висловлюваннями, і позамовною дійсністю та їх комунікативною адекватністю, характеризується активним інтересом дослідників і досі залишається предметом дискусій. Інтерес до цієї категорії особливо зріс в останні роки, коли в лінгвістиці утвердилися функціональні підходи і постійна увага приділяється людському фактору як важливому екстралінгвістичному компоненту мовних трансформацій.

Серед сучасних дослідників категорії модальності, які приділяли увагу вивченню граматичних систем китайської мови, можна назвати Хуа Лінь, Чжао Юньпін, Лі Цзіньсі, Лю Шичжу, О.О. Драгунова, В.А. Курдюмова, С.Є. Яхонтова, Н.Н. Короткова, М.К. Румянцева, В.І. Солнцева, Н.В. Солнцева.

Лю Шуян розуміє модальність як спосіб розрізнення текстів з однаковою концепцією, але різними виражальними цілями.

Ван Ляожай також присвячує розділ категорії модальності та її формальному вираженню в мові.

На особливу увагу заслуговує теорія О.В. Бондарко про функціонально-семантичні домени в мовній системі та функції доменної моделі в тексті й мовленні (дискурсі). Кожна субкатегорія модальності представлена як функціонально-семантичне поле, а сама категорія модальності постає як комплекс ФСП, в якому аналізуються певні типові

категорійні ситуації. Таким чином, модальність як одна з основних лінгвістичних категорій характеризується складною семантичною структурою і постає як складна група об'єктів, що утворюють макрополе.

Що стосується модальних категорій, то необхідно звернути увагу на деякі відмінності в засобах і способах вираження модальних категорій і в класифікації основних типів модальних речень у китайській мові. Ці відмінності в основному пов'язані з проблемою розмежування частин мови в китайській мові. З огляду на особливу будову китайської граматичної системи, вивчення типів модальних значень заслуговує на особливу увагу.

У центрі граматичної системи китайської мови знаходяться лексичні категорії, які також називають лексико-граматичними категоріями або лексико-семантичними категоріями, кожна з яких характеризується єдністю основних семантичних і граматичних властивостей. Це пов'язано з тим, що, хоча останнім часом було написано багато праць про граматичну систему китайської мови, вони не містять чіткого обґрунтування будь-якої теорії або категоризації. Наприклад, О.О. Драгунов використовує погляди А. Масперо, який заперечує існування категорій частин мови в китайській мові, але в той же час висловлює свої ідеї про типи дієслова в китайській мові. Деякі вчені також класифікують частини мови відповідно до значень слів, спираючись на класичну класифікацію частин мови європейської школи.

Лі Цзінсі та Лю Цзінчжу вважають, що граматичний центр китайської мови зосереджений на синтаксисі. Це пов'язано з тим, що слова, як правило, не мають зовнішніх ознак, за якими їх можна було б класифікувати як частини мови. Тому для того, щоб зрозуміти, як слово функціонує як компонент речення і як воно співвідноситься з іншими словами та морфологічними елементами, необхідно проаналізувати не лише його морфологічні властивості, але й синтаксичну функцію, яку виконує слово. Тому наше завдання полягає в тому, щоб проаналізувати граматичну систему китайської мови, не нав'язуючи їй чужорідних категорій.

Виходячи з розуміння того, що синтаксис є основою для аналізу граматичної системи китайської мови, не можна ігнорувати поняття предиката. Предикати - це граматичні категорії, які складають речення і встановлюють зв'язок між повідомлюваним змістом і дійсністю. Особливо важливим є питання розуміння взаємозв'язку між модальністю та предикативністю. Завдання полягає в тому, щоб виокремити типи значень модальності у співвідношенні з предикативністю на основі їхніх функціонально-синтаксичних особливостей. Реченнєво-речові відношення модальності вказують на реальність і відповідність змісту речення, що протиставляється суперечності, ірреальності та протиставленню. Категорія модальності як компонент предикативності конституюється опозицією між реальністю та ірреальністю. Це пояснюється тим, що модальність є комплексом актуалізуючих категорій, які характеризують відношення змісту мовлення до дійсності з домінантою реальності/ірреальності з точки зору мовця.

Поняття реальності, ірреальності та потенційності відіграють важливу роль в аналізі модальних доменів. У сучасній лінгвістиці поширена теорія, яка поділяє модальність на два протилежні типи: модальність реальності або дійсності та модальність ірреальності або нереальності.

Згідно з цією теорією, модальності поділяються на компоненти відповідно до того, наскільки їхні вирази далекі від реальності. Модальності реальності відповідають твердженням про дійсність, а якщо повідомлювана інформація не відповідає фактам об'єктивної реальності, то йдеться про ірреальні модальності. Повідомлення фактичного характеру, що характеризуються констатацією фактів дійсності, виражають впевненість, тобто мовець не висловлює сумнівів у правильності поглядів, яких він дотримується.

Реалістичність (у вузькому сенсі) розуміється як уявлення мовця про констатацію такої дійсності разом з реальністю і фактичністю, без будь-якого

елементу потенційності або впевненості. Причому модальне значення відображає не лише опозицію між реальністю та ірреальністю, а й динаміку відношення між ними, оскільки це відношення безпосередньо відображається в понятті потенційності, яке охоплює категорії можливості та необхідності. Так, потенційність трактується як здатність сутності ставати тим, чим вона не є, змінювати свою якість, кількість, положення тощо. Водночас, як слушно зазначає О.В. Бондарко, потенційність не можна ототожнювати з поняттям ірреальності, оскільки потенційність є своєрідною сполучною ланкою між реальністю та ірреальністю.

З погляду функціонального підходу модальність розуміється як широка семантична категорія, структурно-семантичний обсяг і функціональна ієрархія якої визначається семантичним дуалізмом речення (висловлення), тобто його номінативним (диктумним) і комунікативним (модальним) аспектами. Номінативний аспект, який фіксує певні факти та події позамовної дійсності та їхню фундаментальну природу, ми називаємо пропозитивною модальністю, а прагматичний аспект, який розкриває комунікативну перспективу висловлювання, - прагматичною модальністю.

Таким чином, можна говорити про розмежування таких понять, як об'єктивна та суб'єктивна модальність. Сутністю пропозиційної модальності є об'єктивна модальність, яка виражає відношення висловлювання до дійсності з точки зору реальності/ірреальності. Значення об'єктивної модальності, тобто значення, яке фіксує відношення висловлювання до дійсності з точки зору реальності/ірреальності, присутнє в кожному реченні. Об'єктивна модальність виражає відношення речення-словосполучення до дійсності і є необхідною ознакою речення для того, щоб представити повідомлення як минуле, теперішнє або майбутнє (ірреальне).

Слід зазначити, що в будь-якому висловлюванні фактичний зміст, або диктум, протиставляється модусу, або індивідуальній оцінці висловлюваних фактів, так що модус можна визначити як активну розумову операцію, яку

мовець здійснює над тим, що міститься в диктумі. Як частина висловлювання, що виконує основну комунікативну функцію, модус стосується модусного значення складових одиниць висловлювання. Він представлений суб'єктивною модальністю, яка виражає ставлення мовця до того, що повідомляється, і присутня не у всіх висловлюваннях: може не виражати ставлення мовця до повідомлення.

Отже, суб'єктивна модальність виражає ставлення мовця до того, що повідомляється, і вважається факультативним компонентом висловлювання: вона може бути відсутня в реченні. Як і об'єктивна модальність, суб'єктивна модальність є ознакою речення-висловлювання, а також інших синтаксичних одиниць і текстів. Тому ми погоджуємося з Г.Я. Солгаником, що суб'єктивна модальність - це загальний синтаксис, загальна лінгвістична категорія.

На лексичному рівні суб'єктивна модальність постає як універсальна категорія, що надає можливість вираження оцінного значення, яке властиве й іншим мовним рівням - морфології та синтаксису. Універсальний характер суб'єктивної модальності стає очевидним при переході від мови до мовлення. На мовному рівні суб'єктивна модальність існує як можливість, повна реалізація якої відбувається в мовленні. Суб'єктивна модальність є центральною категорією модального синтаксису, оскільки вона з'являється переважно в синтаксисі як тексту, так і мовлення. Таким чином, суб'єктивна модальність накладається на об'єктивну модальність, що призводить до значного розмаїття первинних і вторинних модальних значень в окремих висловлюваннях.

Виходячи з розуміння того, що мова є структурною і динамічною сферою, можна говорити про її динамічну і процесуальну природу. Такий підхід можна побачити в роботах Тан Ао Сяна, представника школи лінгвістичної прагматики, який вважає, що динамічну природу китайської мови можна побачити і проаналізувати лише через синтаксичну природу мови. У своїх дослідженнях Тан Ао Сян надавав великого значення поняттю

модусу і розробив кілька варіантів цього поняття, таких як модус висловлювання, мовця, завдання, модальний модус, модус оцінки, модус наміру в сфері дії, пропозиція, твердження, бажання, полеміка, потенціал, пояснення, переконання, повідомлення, очікування несподіванки. Можна сказати, що мова є нічим іншим, як проявом лінгвістичних процесів, які визначаються в термінах потоку модальностей, диктату та адресації, тобто в термінах руху структур у процесі. Таким чином, китайська мова належить до типу модально-адресної (дистинктивної) мови, тобто її сутність полягає в процесуальності, в чіткому розташуванні модальності та адреси, тоді як диктування є імпліцитним і конструюється слухачем/читачем.

Тому розуміння самої модальності потребує особливої уваги, оскільки обсяг цього поняття та мовні явища, що його пояснюють, різні автори концептуалізують по-різному. Наприклад, П. Адамець створює власний образ значень модальності, серед яких реальність, достовірність, ймовірність, ірреальність, ствердження, заперечення, необхідність, можливість та інтенційність.

О.В. Бондарко виокремлює лише шість модальних значень, які можуть виражатися різними лексичними, граматичними та інтонаційними засобами. По-перше, він визначає оцінку мовцем змісту висловлювання з точки зору реальності/ірреальності. По-друге, виокремлює оцінку мовцем ситуації в реченні з погляду можливості, необхідності та бажаності; О. Бондарко підкреслює, що цей тип значення виражається переважно за допомогою модальних дієслів та інших модифікаторів. По-третє, вказує на ступінь впевненості мовця в достовірності фактів, що виражається переважно модальними прислівниками та питальними реченнями. По-четверте, О. Бондарко вказує на мету мовця, тобто на комунікативну функцію речення. Таким чином, до типів речень належать розповідні, питальні та спонукальні речення, в яких представлені всі види виражальних засобів комунікативної функції мовлення, такі як морфологія (дієслівна модальність), синтаксис та

інтонація. П'ятий тип модального значення - це позитивне/негативне значення, яке відображає наявність або відсутність об'єктивного відношення між предметами, властивостями або подіями, про які йдеться в реченні. Шостий тип модального значення - емоційно-якісна оцінка змісту речення, виражена лексичними засобами. Модальний граматичний мовний семантичний.

На думку Лю Сюсяна, речення мають модальні значення ствердження і заперечення, а питальні речення певною мірою можна вважати їхніми проміжними варіантами, такими як можливість, дозвіл, ймовірність, можливість, необхідність, потреба і необхідність. Автор вважає, що заперечення виражається за допомогою прислівників. Науковець також надає реченню позитивного значення, підкреслюючи подвійне заперечення.

Значення об'єктивної модальності дійсності може збагачуватися додатковими значеннями ситуативної модальності, а саме значеннями можливості, необхідності та бажаності. Категорія неминучості відображає внутрішній і закономірний зв'язок явищ, зрозумілий з природи речей. Вона розкриває складність і різноманітність цього зв'язку та визначає широту і ємність відповідних модальних значень.

Використовуються такі вирази. Лю Шугуан правильно вказує на те, що такі модальні дієслова слід називати "допоміжними" і на їхню неоднорідну природу. Модальні дієслова виражають ставлення суб'єкта дії до самої дії, тобто здатність виконати дію, необхідність або бажання виконати дію. З цієї причини модальні дієслова в реченні завжди поєднуються з іншими дієсловами, утворюючи єдиний складений присудок; О.О. Драгунов взагалі відносить ці дієслова до категорії недієслівних, підкреслюючи, що вони не виражають ніякої дії взагалі і не допускають питань типу "що робить суб'єкт".

Лю Шуангуан у своїх працях багато уваги приділяє поняттю ймовірності. Питання ймовірності може бути реалізоване різними способами, такими як лексичні модифікатори та нелінгвістичні засоби (різні типи контексту). Лю Шуян визначає це поняття як достатність/недостатність суб'єктивної сили або здатності, як об'єктивну умову, яка передбачає або не передбачає ймовірність того, що дія (людини або загальної ситуації) буде виконана, і ймовірність, яка не залежить від суб'єктивної сили або об'єктивної умови, тобто чи буде виконана дія, чи ні. Це визначається як проста оцінка. Останній вид ймовірності, який автор називає "найбільш об'єктивною з усіх ймовірностей", він називає вірогідністю. Однак ми повністю погоджуємося з автором, що насправді досить складно говорити про точне розмежування між вищезазначеними видами ймовірності, оскільки один і той самий зміст може бути виражений різними словами, а одне й те саме слово може означати різні речі.

Таким чином, проаналізувавши основні типи значення модальності, можна зробити висновок, що проблема визначення типу значення модальності є однією з найбільш дискусійних.

2.2. Вираження минулого, теперішнього та майбутнього часів у сучасній китайській мові

Більшість лінгвістів (Ахманова О.С., Ганич Д.І., Ярцева В.Н., Розенталь Д.Е.) визначають минулий час як категоріальну форму дієслова, що виражає дію, яка передувала моменту мовлення. Д.Е. Розенталь розрізняє кілька видів минулого часу:

- Історичне минуле (аорист) - вид минулого часу, що описує подію, яка не має нічого спільного з теперішнім; недосконале минуле - вид минулого часу, що описує подію, яка не має нічого спільного з теперішнім

- Описовий минулий час - форма минулого часу, що описує процес, який не пов'язаний з певним часовим періодом, і описує процес так, як він відбувався, роблячи його наочним і виразним;

- Розповідне минуле - минулий час дієслова доконаного виду, що описує дію, яка відбувалася в певний момент у минулому. Його можна використовувати для опису перебігу подій у часі;

- Минулий доконаний час - це вид минулого часу, який описує дію, що відбулася в минулому і наслідки якої спостерігаються в теперішньому часі.

Минулий час також може вказувати на подію, яка почалася, але з якихось причин не завершилася, або на дію, яка нерегулярно повторювалася в минулому. Минулий час також може використовуватися замість майбутнього часу для вираження явища, яке обов'язково відбудеться, як того очікує мовець.

У сучасній китайській мові існує багато способів посилатися на минуле.

Лю Сюсян вважає, що будь-яка подія може бути виражена відносно певної точки відліку. Цією точкою відліку є момент, який відбувається в

даний момент, тобто момент висловлювання. Іншими словами, при вираженні минулого часу подія виражається як така, що відбулася до точки відліку або до моменту висловлювання.

Оскільки 了 (le) є одночасно і суфіксом, і модифікаційною часткою, необхідно враховувати її вживання в якості частки і особливості її значення. Ця частка вживається тоді, коли мовець хоче підкреслити дію або стан речей, які є очевидними в момент висловлювання, або будуть очевидними в найближчому майбутньому, і тому можуть розглядатися як такі, що відбулися (які вважаються новими, оскільки вони не відбувалися раніше, не передбачалися або не були помічені). Частка 矣 (yǐ) є еквівалентом модальної частки в давніших текстах. У контексті модального часу ця частка підкреслює настання певного моменту в часі і має перфектне значення: "У цей момент часу подія точно відбулася або ось-ось відбудеться". Ця частка називається маркером теперішнього-минулого часу.

Суфікс 來加來 (lái jiā lái) також використовується у мовленні та юридичних документах, але лише в деяких діалектах для позначення недавнього минулого. У діалектах Ганьсу цей суфікс використовується лише для позначення стану, а не дії.

Для заперечення в архаїчній китайській мові можна згадати заперечний прислівник 未 (Wèi), який заперечує не тільки факт завершення дії, але й факт того, що дія не була завершена до певного часу. Заперечний прислівник 沒 в сучасній китайській мові зазвичай виражає минулий час. У китайській мові є й інші частки, які можна використовувати для вираження минулого часу.

Іншими словами, існує багато способів виразити минулий час у сучасній китайській мові. Основними з них є позначення загальної

календарної дати, дієслівний суфікс і частка 了, заперечення 没 або 未. Загальні календарні дати чітко вказують на час настання події, так що зрозуміло, що дія вже відбулася. Однак необхідно також згадати про "часові заміни", які не вказують на конкретну дату, але дають зрозуміти, що дія відбулася до моменту висловлювання. Суфікси 了 і 过 характеризуються приєднанням до основи дієслова. 了 вказує на завершену дію в минулому і може стояти після дієслова або в кінці речення. Суфікс 过 є модифікатором dokonаного виду, що означає незавершену дію в минулому або більш ніж одну дію в минулому. Службове слово 来着 означає подію або процес у невизначеному минулому. Заперечні частки 没 та 未 можуть виражати незавершеність дії або звичайний минулий час.

Кожен із засобів вираження категорії темпоральності має свою специфіку вживання і може мати певний семантичний відтінок. Тому необхідно знати всі можливі способи вираження того чи іншого часу, щоб відповідно до потреб перекладача і контексту вибрати засоби, які найбільш точно відображають необхідне значення.

Ганич Д.І., Розенталь Д.Е. та Ахманова О.С. визначають теперішній час як дієслівну форму, що описує стан або дію, яка відбувається в момент висловлювання або є одночасною з ним. Теперішній час може виражати наступне:

- конкретну дію, яка збігається з моментом мовлення;
- дію, яка є безперервною і не має часових обмежень;
- дії, які повторюються і зазвичай виконуються за певних умов;
- поведінка, яка охоплює певний період або часовий інтервал;

- дії, які відбуваються одночасно з іншими діями.

Д.Е. Розенталь розрізняє реальний і нерелевантний теперішній час. Реальний (визначений) час - це власне теперішній час, з яким безпосередньо пов'язані дія і момент мовлення. Неактуальний (неозначений) час - це час, який не є теперішнім.

Теперішній час вживається тоді, коли дія або процес, про який ідеться, відбувається незалежно від часових меж.

Теперішній час можна використовувати замість минулого, щоб оживити розповідь або дистанціювати її від читача чи слухача. Теперішній час може також використовуватися замість майбутнього часу для опису фактів і подій, які, безсумнівно, відбудуться в найближчому майбутньому. В. Н. Ярцева вважає теперішній час конкретним і реалістичним, повторюваним, множинним і абстрактним. Вона стверджує, що можна

Цей час вживається на позначення явища, події або процесу, які відбуваються завжди (наприклад, земля обертається навколо своєї осі) або постійно повторюються (наприклад, тіло розширюється, коли до нього підводять тепло). Це явище також зустрічається у прислів'ях та афоризмах (гномічний теперішній час). В.Н. Ярцева розрізняє такі типи теперішнього часу:

- Потенційно-якісний час (означає, що певна властивість або якість завжди присутня).

- Розширений теперішній час (охоплює не тільки певний відрізок часу в теперішньому, але й певний відрізок часу в минулому).

- Описовий теперішній час (описує уявну картину і може стосуватися подій, які відбулися в минулому, але мають відношення до теперішнього).

- Зображувальний теперішній час (коментує теперішній час).

До переносних вживань теперішнього часу належать такі:

- Історичний теперішній час (розповідь про історичні або вигадані події в теперішньому часі).

- Вживання теперішнього часу для опису або вказівки на майбутні події.

В.Н. Ярцева також виділяє відносно вживання теперішнього часу в підрядних реченнях, пов'язаних з дієсловами почуття, думки та мовлення. У сучасній китайській мові існують численні способи і засоби вираження теперішнього часу.

Лю Сюсян вважає, що категорія часу в китайській мові містить абсолютну точку відліку. Так, у певний момент часу цією точкою відліку може бути "теперішній момент", тобто момент висловлювання або момент, на який посилаються.

У китайській мові інфінітивні форми дієслів у реченнях без часових маркерів або афіксів можуть виражати теперішній час і визнаються засобом вираження теперішнього часу.

Деякі лінгвісти намагалися вивчити особливості вживання інфінітивів і з'ясувати, що саме вони означають. С.Є. Яхонтов багато часу присвятив вирішенню цієї проблеми. Він визначив можливі випадки того, що може означати інфінітив. Інфінітиви можуть бути виражені без вказівки на час.

У більшості випадків перше, що може виражати інфінітив без часової вказівки, - це дія, яка відбувається прямо зараз.

Іншим способом вираження теперішнього часу є дієслово *zai* (zài), яке часто замінюється суфіксом 着 (zhe) .

У багатьох підручниках майже завжди вважається, що заперечна частка 不 (bù) позначає теперішній час. Однак, згідно з сучасною китайською граматиною, заперечення 不 може вказувати як на теперішній, так і на майбутній час. Однак складність полягає в тому, що різницю між теперішнім і майбутнім часом можна визначити лише з контексту (тобто, коли немає вказівки на час або відмінок у дієслові). Наприклад, речення 我不抽烟 (wǒ bù chōu yān) можна перекласти так «Я не палю і не буду палити».

Іншими словами, в сучасній китайській мові теперішній час може бути виражений різними способами. Зокрема, існують, наприклад, загальні календарні позначення, що вказують на конкретну дату. Суфікс або частка вважається одним з основних показників теперішнього часу.

Дієслово 在 також є одним з основних засобів вираження теперішнього часу в китайській мові. Воно вказує на те, що дія відбувається в момент висловлювання. Заперечення 不 є способом вираження теперішнього часу, але іноді може також виражати майбутній час. Це заперечення зазвичай виражає неможливість дії, що призводить до певного результату (при вживанні з дієсловами результату). Суфікс 着 вказує на теперішній час, вказуючи на те, що дія є довготривалою. Дії, що відносяться до теперішнього часу в теперішньому часі, можуть не позначатися суфіксом 着, але можуть підкреслюватися прислівником 经常 (Jīngcháng)

Ганич Д.І. визначає майбутній час як часову форму дієслова, що виражає стан або дію, яка відбудеться після моменту мовлення. Він також вказує, що майбутній час дієслова доконаного виду може також позначати абсолютність.

В.Н. Ярцева зазначає, що майбутній час може характеризуватися зсувом часового значення, особливо коли він містить модальність (тобто ймовірність або припущення), пов'язану з теперішнім часом. Крім того, майбутній час вважається пізнішим за минулий, що пояснює, чому в багатьох мовах майбутній час виражається у формі теперішнього часу. Було відзначено, що майбутній час має два типи походження: модальний та аспектуальний. Модальний майбутній час ґрунтується на переосмисленні форм і структур, що виражають бажання і можливість. Аспектний майбутній час, з іншого боку, пов'язаний з доконаним видом або походить від структур, що виражають початок або можливість встановлення певної функції.

Розенталь розрізняє кілька типів майбутніх часів:

- Простий майбутній час (вказує на дію, завершення якої планується в майбутньому, але може початися в момент мовлення або до нього).

- Складний майбутній час (може вказувати на дію, яка повністю пов'язана з майбутнім планом, але тісно пов'язана з теперішнім).

У деяких випадках замість теперішнього часу вживається майбутній час:

- Вказує на нормальний і постійний результат дії або процесу.

- На позначення невизначеності або ймовірності події.

- Коли вказує на те, що дія буде повторюватися.

Майбутній час також може використовуватися замість минулого часу:

- Для позначення того, що подія або процес відбудеться раптово; для позначення того, що подія або процес відбудеться раптово; для позначення того, що подія або процес відбудеться раптово.

- Вказує на повторювану дію.

- Коли минула подія вказана як майбутня, але пов'язана з іншими минулими подіями.

У випадках, коли значення майбутнього часу виражається теперішнім часом, показник майбутнього часу може бути універсальним стилістичним аналогом. Наприклад, "Куди ти підеш завтра?" в українській мові та "你明天去哪儿?" в китайській мові. Через близьку характеристику вживання дієслів у формі інфінітива деякі лінгвісти стверджують, що це ще одне емпіричне правило.

У сучасній китайській письмовій мові та офіційно-діловому стилі майбутній час може виражатися модальним дієсловом загального виду 將 (jiāng), яке ставиться перед групою дієслів і за значенням схоже на наріжний камінь.

Майбутній час також може виражатися за допомогою jiāngyào (将要) для позначення події, яка відбудеться через короткий проміжок часу, або наміру виконати дію.

Як бачимо, у сучасній китайській мові існує багато способів вираження майбутнього часу, і вони використовуються по-різному. Як і у випадку з минулим і теперішнім часом, основним засобом вираження є загальна календарна нотація. В інфінітивних формах дієслів без суфіксів або детермінантів можуть також вказувати на майбутній час, залежно від контексту. Сюди відноситься заперечна частка 不, яка може вказувати як на майбутній, так і на теперішній час. У сучасній китайській мові модальні дієслова можуть вказувати на майбутній час. До них належать модальні дієслова 會(huì) та 要(yào). Різниця між ними полягає в тому, що 要 вказує на звичайний майбутній час, а не на заплановану дію. Крім того, модальне

дієслово 將 виражає майбутній час і найчастіше використовується в ділових документах та офіційному письмі. Майбутній час вказує на дію, яка відбудеться в майбутньому, наприклад, "要... 了", "快... 了". Також можуть використовуватися конструкції "了", "就要..." і "就要...". "了" також може виражатися за допомогою синтаксису "了". Також необхідно згадати абсолютну точку відліку (劉淑祥), тому події, які відбуваються пізніше, вважаються такими, що відбуваються в майбутньому.

Висновки до Розділу 2

Дослідження модальності в мовознавстві є складною та дискусійною проблемою. Різні дослідники пропонують різні погляди на типи та значення модальності в мові. Існують різні концепції, такі як ті, що розроблені Тан Ао Сяном та Олексієм Бондарком, які виділяють різні модальні значення та їх вираження. Крім того, модальність може мати зв'язок з комунікативною функцією речення та впливати на спосіб сприйняття мовлення. Отже, проблема визначення модальності в мові є складною та потребує подальших досліджень для розробки загальноприйнятих концепцій.

Більшість лінгвістів, таких як Ахманова, Ганич і Розенталь, визначають минулий час як категоріальну форму дієслова, яка виражає дію, що передувала моменту мовлення. Розенталь розрізняє кілька видів минулого часу, такі як історичне минуле, описовий минулий час, розповідне минуле та минулий доконаний час. Минулий час використовується для вираження подій, що відбулися до моменту висловлювання, а також для дій, які не завершилися або нерегулярно повторювалися в минулому. В китайській мові існує багато способів виразити минулий час, включаючи використання календарних дат, дієслівних суфіксів, часток 了, заперечень 没 та 未. Кожен спосіб має свої особливості і виражає певні нюанси минулого часу. Кожен спосіб вираження темпоральності має свою специфіку та семантичний відтінок. Розуміння всіх можливих способів вираження різних часових категорій дозволяє перекладачу вибрати найточніші засоби відповідно до потреб перекладу та контексту.

Також у сучасній китайській мові існує багато способів вираження майбутнього часу, і вони використовуються залежно від контексту і ситуації. Майбутній час може бути виражений загальною календарною нотацією, модальними дієсловами, а також інш.

Висновки

Кілька разів в історії китайські правителі використовували спрощені ієрогліфи для заміни ієрогліфів, які було особливо важко запам'ятати. Однак найефективнішою була реформа ієрогліфів, що відбулася між 1956 і 1959 роками. Спрощення ієрогліфів відбувалося в кілька етапів, як зазначено в Плані спрощення китайських ієрогліфів. На кожному етапі Комітет Державної ради з реформи ієрогліфів подавав список спрощених ієрогліфів і список спрощених графічних елементів. З цієї дати спрощені ієрогліфи стали обов'язковими для газет, журналів, підручників, книг та офіційних документів. У 1964 році був опублікований зведений список з 2238 ієрогліфів, які були повністю або частково спрощені наступним чином.

В результаті для кожного ієрогліфа було призначено одну офіційну орфографію. Якщо раніше ієрогліфи писалися вертикально справа наліво, то після реформи їх почали писати по горизонтальній лінії зліва направо. Втім, всі ці нововведення

Однак перехід на латинський алфавіт, розрахований на масове читання і письмо, не торкнувся каліграфії. До спрощених ієрогліфів довго звикали, і про перехід на латиницю поступово забули.

Сьогодні в Китаї можна побачити низку спрощених ієрогліфів, які ще не отримали офіційного схвалення. Іноді це неофіційні спрощені ієрогліфи, що виникли у зв'язку з проектом Другого етапу реформи сучасної китайської ієрогліфічної системи, прийнятого Всекитайськими зборами народних представників (Цюаньрендай) у 1977 році і припиненого у 1986 році. Ці спрощені ієрогліфи часто використовуються в особистих листах, а також їх можна побачити на дорожніх знаках.

Їх також можна побачити на дорожніх знаках, настінних плакатах і різних рукописних матеріалах.

Категорія темпоральності вивчається з багатьох точок зору, включаючи функціональну семантику, функціональну граматику, семіотику, когнітивну теорію та діахронічну теорію. Зокрема, існує тісний взаємозв'язок між категорією темпоральності та літературним часом. Категорія темпоральності є основною категорією. Темпоральність, яка є лінгвістичною категорією і визнається граматичною категорією.

Категорія темпоральності є елементом культури, що відображає особливості мовної картини світу і має специфічні риси певної країни; Ю.С. Степанова та А.В. Кравченко розглядають темпоральність як один з основних компонентів національної картини світу.

论文摘要

本篇研究探討了現代漢語中情態詞的功能和語義特點，並著重分析了其在不同語境下的使用方式。

功能特點：研究概述了情態詞在漢語中的基本功能，包括表達可能性、推測等。探討了情態詞在句子結構中的作用，以及與其他詞類之間的關係。

語境分析：研究了情態詞在不同語境中的使用情況。以日常對話、文學作品、官方文件等為例，探討了情態詞的使用頻率、語用特點和語境相關的變化。通過這些分析，提供了情態詞在真實語言使用中的實際應用指南。

影響因素：討論了影響情態詞使用的因素，包括語言習慣、社會文化因素和語境需求。分析了情態詞在不同時期和地區的使用差異，並探討了其背後的語言變化和演變趨勢。

最后，本论文的研究结果对于汉语学习者的语言应用和交际能力提升具有一定的实际意义。同时，对情态助词功能和语义特征的深入认识也有助于进一步理解和探索现代汉语的语言系统和文化内涵。

Список використаних джерел

1. Блауберг І. В., Садовський В. М., Юдин Е. Г. (1999) Філософський принцип системності системний підхід. Думка, 455.
2. Бортнікова Т. Г. (2017) Ставлення до часу як відображення етнічної свідомості. Історичні, філософські, політичні та юридичні науки, культурологія та мистецтвознавство. Питання теорії і практики. Харків: ГрамотаNo5, 27 – 32.
3. Н. С. Ісаєвої. Х.: Фоліо. (2014). Китайська мова. Базовий курс: підручник. М. О. Война та ін., 415.
4. Мурашевич К. Г. (2013). Вступ до східної філології: навч. посіб. К.: ВПЦ «Київський університет», 159.
5. Ed. Chan Sin-wai (2016). The Routledge Encyclopedia of the Chinese Language, 829.
6. Кірносова Н. А. (2010). Практична фонетика китайської мови. К.: НАККіМ, 96 .
7. Бондарко О. В. Буланін Л. Л. (2008). Дієслово. Просвіта, 184.
8. Хамрай О. О. (2012). Фонологічні засади сегментації китайського тексту. Китаєзнавчі дослідження, 72-82.
9. Dong H. (2014). A History of the Chinese Language, 203.
10. Глущенко В. А. (2010). Лінгвістичний метод і його структура , 13.
11. Мельничук О. С. (2010). Методи лінгвістичних досліджень. 106.
12. Селіванова О. О. (2008) Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми, 108.

13. Brown K., Miller J. (2014). The Cambridge Dictionary of Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 492.
14. Ісламова І.Ф. (2011). Теоретичні ритання категорії модальності, 195-198.
15. Ліфарєва Н. В. (2009). Психологія особистості: навчальний посібник, 240.
16. Кірносова Н. А. (2009). Лінгвокраїнознавство Китаю, 160.
17. Бондарко О. В. (2000) Теорія функціональної граматики: Темпоральність. Наука, 264.
18. Залізник А.А., Шмельов О. Д. (2007). Час доби та вид активності. Логічний аналіз мови, 229 – 240.
19. Кравченко А. В. , (2004). Мова і сприйняття: Когнітивні аспекти мовної категоризації Київ: Наука, 206.
20. Всеволодова М. В. (2010). Національна мовна картина світу і граматики , 18 – 27.